

**Vestiging in beeld.
Pedagogisch werkplan van
onze vestiging voor
dagopvang
2026
Tante Appelboom**

Inhoud:

Vestiging in beeld

Inleiding.

- Pedagogisch Kompas in het kort

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

- Eigenheid van onze vestiging
- Onze vestiging
- Stamgroepen
- Vaste gezichten
- Beroepskrachten in opleiding, stagiairs

Opvoeden doen we samen.

Met ouders

- Kennismaken en wennen
- De mentor
- Elkaar informeren
- Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Door groepsmanagement

- Gedifferentieerd werken
- Teamwerk
- Samen kinderen volgen
- Naar een volgende groep of naar de basisschool
- Signaleren van bijzonderheden
- Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen
- Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

Met andere organisaties

- Doorgaande lijn met het onderwijs
- Samenwerken met andere organisaties

In een rijke uitdagende omgeving.

- Diversiteit aan rolmodellen
- Indeling van de ruimte
- Inrichting van de hoeken en plekken
- Geordend materiaal
- Buitenruimte
- Duidelijkheid voor ieder kind

Met ruimte voor initiatief.

- Een vast maar flexibel dagritme

- Baby's en dreumesen
- Overgangen in het dagritme
- Belangrijke onderdelen in het dagritme
- Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Altijd in dialoog.

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

- Extra opvang afnemen
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Bijlage 1. De ontwikkelingsgebieden op een rij

Bijlage 2. Overzicht formuleren pedagogisch werkplan

Bijlage 3. Begrippenlijst

Bijlage 4. Gebruikte literatuur

Vestiging in beeld.

Pedagogisch werkplan van onze vestiging voor dagopvang.

Naam vestiging: Tante Appelboom

Adres vestiging: Vlaardingenweg 11, 6843GN, Arnhem

Op onze vestiging is de leidinggevende: Saskia Toonen-Feenstra

Zij krijgt leiding van: Anneliek Schoenberger-Lamers

Waar in dit pedagogisch werkplan 'ouders' staat, kan ouder(s)/verzorger(s) worden gelezen. Waar 'zij' staat, kan 'hij' of 'die' worden gelezen.

Inleiding.

Dit pedagogisch werkplan is bestemd voor iedereen die benieuwd is naar onze vestiging – van ouders en verzorgers tot medewerkers van de GGD. Voor onze eigen pedagogisch professionals is het een naslagwerk. Het pedagogisch werkplan beschrijft de sfeer op onze vestiging én de manier waarop we voldoen aan de wettelijke pedagogische kwaliteitseisen.

Het pedagogisch werkplan *Vestiging in beeld* ligt in het verlengde van het *Pedagogisch Kompas*, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG.

Pedagogisch Kompas in het kort

Kinderen zijn ontdekkers, onderzoekers, kunstenaars, kunstmakers, wetenschappers en handarbeiders – alles is in aanleg aanwezig. En elk kind is uniek. Geboren met een eigen aard, karakter, aanleg en talenten. Het is aan ons om die te zien, om ieder kind in beeld te hebben. Wij willen alle kinderen veel verschillende ervaringen bieden waardoor ze steeds een volgende stap kunnen zetten op hun ontwikkelpad. Elke dag weer.

We leren de kinderen kennen door goed naar ze te kijken en te luisteren. Voelt het kind zich goed (welbevinden)? En is de betrokkenheid hoog? Dat zijn de vragen die ertoe doen.

De antwoorden geven ons onmiddellijk feedback over onze inzet en de interactie met de kinderen. Doen we de goede dingen? We zien het direct: welbevinden en betrokkenheid zijn de graadmeters. Zowel voor een individueel kind als voor de groep.

Dagelijks stimuleren we het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen met vier pijlers:

- Opvoeden doen we samen
- In een rijke uitdagende omgeving
- Met ruimte voor initiatief

- Altijd in dialoog

In dit pedagogisch werkplan van de vestiging lees je hoe we praktisch invulling geven aan de vier pijlers. In het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG lees je meer over de visie erachter.

Nieuwsgierig naar ons complete pedagogisch beleid? Kijk op onze website.

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

In dit hoofdstuk: een beschrijving van de vestiging, de stamgroepen en de inzet van beroepskrachten in opleiding.

Eigenheid van onze vestiging

Namens ons team heet ik uw kind(eren) van harte welkom!

Tante Appelboom is een mooie vestiging die kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar veel speel- en ontdekplezier biedt. Onze vestiging heeft een verrassend grote, groene buitenruimte waar de kinderen elke dag op ontdekking gaan. Spelen in de natuur zorgt voor andere uitdagingen en spelmogelijkheden die hen kansen biedt nieuwe vaardigheden te ontwikkelen. Buiten komen kinderen in contact met andere geuren en kleuren en worden ze uitgenodigd tot grovere en snellere bewegingen. Buiten vinden kinderen spannende natuurlijke materialen die kinderen inspireren tot fantasiospel, grote dingen ondernemen, onderzoeken en experimenteren. Maar bovenal bieden de veranderende weersomstandigheden kinderen iedere dag mogelijkheden tot het ontdekken van nieuwe ervaringen zoals spelen met schaduw, in de regen, zon, sneeuw en wind.

Naast het buitenspelen, helpen de kinderen in onze moestuin. Samen zaaien, verzorgen, plukken van de oogst en vervolgens lekker eten van de groenten en fruit.

Wij verzorgen konijnen (afhankelijk van het seizoen) die de kinderen onder onze begeleiding verzorgen. Denk aan het geven van eten of het schoonmaken van de hokken en knuffelen van de dieren.

De groepen zijn met rustige kleuren en materialen ingericht in verschillende speelhoeken afgestemd op de leeftijd van de kinderen. Bij de jongsten volgen we het ritme van thuis en naarmate ze ouder worden gaan kinderen mee in ons dagritme. Binnen onze locatie stemmen we onze activiteiten af op de Uk&Puk thema's en nodigen we de kinderen uit om hieraan deel te nemen. Uk&Puk stimuleert de brede ontwikkeling van 0 tot 4-jarigen door actief spel.

Onze vestiging

Wij zijn 52 weken per jaar geopend van maandag tot en met vrijdag van 07.30-18.30 uur, met uitzondering van de nationale feestdagen. Eventuele afwijkende tijden vindt u op onze website.

Onze locatie bestaat uit 84 kindplaatsen, verdeeld over 6 groepen. We hebben drie babygroepen van 0-27 maanden, 2 peutergroepen van 2-4 jaar en één verticale groep van 0-4 jaar.

Uit hygiënisch oogpunt gebruiken we op de groepen sloffen/binnen schoenen.

Stamgroepen

Voor onze vestigingen hebben wij de volgende stamgroepen:

Naam groep	Leeftijd kinderen	Maximaal aantal kinderen	Personele inzet
Rupsen	0-27 maanden	12	3 medewerkers
Vlinders	0-27 maanden	8	2 tot 3 medewerkers
Konijnen	0-27 maanden	8	2 tot 3 medewerkers
Egels	2-4 jaar	16	2 medewerkers
Mollen	2-4 jaar	16	2 medewerkers
Bevers	0-4 jaar	12	2 tot 3 medewerkers

Tijdens het startgesprek vertellen we ouders met welke groepen we werken. We vertellen voor welke leeftijd elke groep is en hoe groot de groepen zijn. Ook vertellen we welke pedagogisch professionals bij elke groep horen, wanneer zij werken, en hoe we vaste pedagogisch professionals vervangen bij ziekte en vakantie. Op de vestiging is te zien wie welke dag werkt.

Op onze vestiging werken we met vaste groepen kinderen en een vast team van pedagogisch professionals. De stamgroepen kennen vaste (start) momenten en herkenbare rituelen en vaste medewerkers die de kinderen kennen. Dat zorgt voor stabiliteit en een gevoel van sociale en emotionele veiligheid bij kinderen. Gedurende de week voegen wij op bepaalde momenten groepen ook samen om tegemoet te komen aan het welbevinden en betrokkenheid van kinderen en pedagogisch professionals (denk aan meer 'speelmaatjes', differentiatie in spelaanbod en flexibiliteit in organisatie van de dag). Dit gebeurt op een gestructureerde en herkenbare wijze.

- Per verdieping voegen de drie groepen om 18.00 uur samen in de ruimte van één groep waar de sluitdienst is. Het is wisselend welke dag/welke groep de sluitdienst heeft.
- Op vrijdag openen de Konijnen en Vlinders gezamenlijk. Vanaf 09.00 uur splitsen ze.
- Op vrijdag voegen de Konijnen en Vlinders samen vanaf 18.00 uur in één gezamenlijke ruimte.
- Op vrijdag voegen de Konijnen en Vlinders tijdens de pauzetijd samen.
- Op vrijdag voegen de Bevers en Mollen samen vanaf 17.00 uur in één gezamenlijke ruimte.

Wanneer kinderen onverhoopt niet kunnen worden opgevangen in de eigen stamgroep, worden zij opgevangen in een tweede stamgroep. Afspraken hierover worden per kind met ouders afgestemd en schriftelijk vastgelegd.

Net als alle vestigingen van Wij zijn JONG werken wij volgens de BKR-rekentool van de Rijksoverheid. Daarmee berekenen we hoeveel pedagogisch professionals er minimaal aanwezig moeten zijn op een groep. Is de dagopvang dagelijks tien uur of meer open, kijken we maximaal drie uur per dag af. Tijdens het afwijken van de BKR zetten we minimaal de helft van het

aantal pedagogisch professionals in. In ons basisrooster staat hoe de inzet van pedagogisch professionals is geregeld voor elke groep apart.

Bij de groep Vlinders kijken we af van de BKR wanneer er een kindje met het Syndroom van Down op de groep is. We houden rekening met de ontwikkelingsleeftijd in de planning.

Onze gangbare personeelsdiensten en pauzetijden zien er als volgt uit:

Diensten	Pauzetijd tussen	Pauzeduur per professional
7.30 - 17.00 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten
8.00 - 17.30 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten
8.30 - 18.00 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten
9.00 - 18.30 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten

De meest voorkomende momenten waarop we afwijken van de BRK zijn tijdens openen en sluiten van de groep en gedurende pauzetijden van de pedagogisch professionals. Tijdens deze momenten kunnen kinderen vrij spelen in onze rijke uitdagende omgeving en/of worden er gezamenlijke activiteiten georganiseerd. Dit biedt pedagogisch professionals de mogelijkheid om kinderen te observeren en aan te sluiten bij hun spel en/of activiteit. Op deze manier kunnen de pedagogisch professionals, ook met minder pedagogisch professionals op de groep, tegemoet blijven komen aan de behoeften van kinderen.

Daarnaast in de volgende situaties wordt afgeweken van de BKR:

- Bij openen en sluiten van de groep.
- Tijdens pauzes van pedagogisch professionals.
Hierbij gelden de volgende pedagogische afwegingen:
 - Er zijn minder kinderen aanwezig bij het openen en sluiten.
 - Er liggen veel kinderen te slapen tijdens de pauzes.

Op de volgende manieren blijven pedagogisch professionals aandacht besteden aan de behoeften van de kinderen:

- Duidelijke taakverdeling.
- Herkenbare rituelen zoals boekjes lezen, spelen en vast slaapritme per kind.
- Voorbereide omgeving waarin kinderen zich prettig voelen.
- Gedifferentieerd werken.

De eigen stamgroep is voor kinderen een veilige basis. Vanuit veiligheid en vertrouwen willen kinderen hun wereld vergroten en ervaren wat er achter de vertrouwde deur gebeurt. Door soms de stamgroep of de stamgroepruimte te verlaten, krijgen kinderen meer ruimte om op ontdekkingstocht te gaan of te spelen met andere kinderen.

Op onze vestiging verlaten de kinderen de stamgroep of de stamgroepruimte bij de volgende (spel)activiteiten:

- Tijdens het "opendeurenbeleid"
- Tijdens pauze- tijden, begin- einde van de dag met samenvoegen
- Evt. in de vakantieperiodes

- Bij gezamenlijke thema- activiteiten (of feestdagen)
- Tijdens uitstapjes

Als kinderen de stamgroep of de stamgroepruimte verlaten, dan is dat als volgt geregeld:

Er is altijd een pedagogisch medewerker in de nabijheid van de kinderen.

Bij de uitvoering van deze activiteiten werken we conform het veiligheid- en gezondheidsbeleid.

Vaste gezichten

Wanneer er onverhoopt een vaste pedagogisch professional uitvalt door ziekte, vakantie of verlof gedurende een periode korter dan 4 weken en er geen andere vaste professional beschikbaar is, wordt er tijdelijk een vervangende pedagogisch professional ingezet. In eerste instantie wordt er gekeken of er een andere vaste professional van de desbetreffende groep of de vestiging ingezet kan worden. Wanneer deze niet beschikbaar is, wordt er een vervangende professional ingezet vanuit ons vaste flexteam. Bij langere afwezigheid wordt een nieuw vast gezicht toegewezen. Ouders worden via het ouderportaal of de mail geïnformeerd over de wijzigingen in het rooster.

Om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen, streven we ernaar het aantal vervangende professionals zo veel mogelijk te beperken, zorgen de vaste pedagogisch professionals voor een zorgvuldige overdracht en zet ook de vervangende pedagogisch professional de zes interactievaardigheden in om de kinderen te leren kennen en af te kunnen stemmen op hun interesses en (ontwikkel)behoefte. De vervangende professional luistert en observeert, reageert op een sensitieve en responsieve manier op de verbale en non-verbale signalen van de kinderen; biedt ruimte aan de eigenheid van kinderen en geeft hen de mogelijkheid om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen; biedt de structuur die kinderen nodig hebben om zelfstandig aan de slag te kunnen; voert gesprekken met de kinderen, stimuleert hun ontwikkeling en begeleidt de onderlinge interacties.

Beroepskrachten in opleiding, stagiairs

Naast onze professionals werken er regelmatig beroepskrachten in opleiding (BBL'ers), stagiairs op onze vestiging. We hanteren het BBL- en stagebeleid van Wij zijn JONG.

Beroepskrachten in opleiding en stagiairs

Op onze vestiging zijn regelmatig één of meerdere BBL'ers en stagiairs aanwezig die worden opgeleid tot pedagogisch professional. Zij doen ervaring op in de dagelijkse verzorging van kinderen, het begeleiden van kinderen in groepsverband én individueel. Ze worden vaardig in het bedenken en ontwikkelen van activiteiten en het creëren van een vertrouwde omgeving waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dit alles gebeurt onder de verantwoordelijkheid van een werkbegeleider: een ervaren pedagogisch professional met expertise in het begeleiden en coachen van stagiairs en BBL-medewerkers.

Naarmate de opleiding vordert, groeit de zelfstandigheid van de BBL'er of stagiair. De focus ligt op het handelingsbekwaam maken van de BBL'er of stagiair de meest voorkomende werkzaamheden binnen het dagprogramma. De werkbegeleider speelt hierin een centrale rol en wordt daarbij ondersteund door de praktijkopleider. Samen zorgen zij voor een goede begeleiding, onder andere door middel van begeleidingsgesprekken, voortgangsgesprekken met de opleiding en praktische ondersteuning op de werkvloer. *[Indien van toepassing: vul de op de jouw vestiging afgesproken begeleidingsmomenten aan.]*

Een BBL'er wordt bij ons ook ingezet als vast gezicht op de groep. Het betreft hier BBL'ers die het eerste leerjaar van de kwalificerende opleiding aantoonbaar hebben afgerond, er is sprake van schriftelijke instemming tussen de BBL'ers, de interne stagebegeleider en de opleidingsbegeleider, het aantal in te zetten BBL'ers is beperkt tot een in de wet bepaald maximum aantal en naast deze persoon werkt altijd minimaal 1 andere gekwalificeerde beroepskracht.

Opvoeden doen we samen.

De praktische invulling van de pijler 'Opvoeden doen we samen' heeft drie onderdelen: het contact met ouders, ons groepsmanagement, en de samenwerking met andere organisaties zoals basisscholen. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal kunnen ontwikkelen.

Opvoeden doen we samen – met ouders

In dit deel: kennismaken en wennen, de mentor, elkaar informeren, en samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen.

Kennismaken en wennen

In de eerste periode leggen we de basis van de vertrouwensrelatie tussen de ouders, het kind en de pedagogisch professionals. Het ene kind heeft meer moeite met nieuwe situaties of een nieuwe omgeving dan het andere. We besteden

daarom bewust aandacht aan het wennen. Hoe eerder een kind zich veilig voelt bij ons (welbevinden), hoe sneller het betrokken kan spelen. Tijdens de kennismaking zoeken we met de ouders naar een manier van wennen die prettig is voor hun kind. In de wenperiode kijken we samen naar het welbevinden en we evalueren hoe het met hun kind gaat, zodat we eventueel iets kunnen aanpassen.

De mentor

Ieder kind krijgt een mentor toegewezen. Dat is een van de pedagogisch professionals van de groep. Ouders worden door de mentor zelf hierover persoonlijk/ via ouderportaal geïnformeerd. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert ook het intakegesprek. Ze vertelt het kind en de ouders dan onder andere wat haar rol als mentor betekent. Allereerst volgt de mentor de ontwikkeling van het kind. Ze heeft aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind, en nodigt de ouders uit om daarover in gesprek te gaan. Verder streeft ze naar een soepele overgang tussen thuis en de opvang, en – als het kind vier jaar is – naar een goede overgang naar het onderwijs en de bso. Als de mentor langere tijd afwezig is, zorgen we voor vervanging. De nieuwe mentor licht de ouders daarover in. Als we een mentor toewijzen, kiezen we er een die voldoende aanwezig is tegelijkertijd met het kind. We houden ook rekening met het aantal kinderen waarvan een pedagogisch professional al mentor is.

Elkaar informeren

We vertellen ouders waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. Daarnaast laten we weten wat hun kind bij ons doet en hoe het gaat. Als ouders behoefte hebben aan een gesprek of een vraag willen stellen, dan maken we daar tijd voor. Wij informeren ouders, en ouders informeren ons. Want we horen graag hoe het thuis met het kind gaat. Dankzij die informatie kunnen we beter aansluiten bij (het gedrag van) het kind. Tijdens individuele contacten stemmen we goed af op alle verschillende ouders die onze vestiging bezoeken. We benaderen ook regelmatig alle ouders tegelijk als we informatie willen delen.

Breng- en haalmoment

Het breng- en haalmoment is een laagdrempelige mogelijkheid om met ouders te praten en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind. Daarbij letten we op privacy: als er andere ouders of kinderen in de buurt zijn, bespreken we geen privézaken van het kind of de ouders.

Gesprek met de mentor

Minimaal eenmaal per jaar heeft de mentor met ouders een gesprek over de ontwikkeling van hun kind. Als de ouders of de mentor vaker behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek, dan maken wij daar graag een afspraak voor.

Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Opvoeden doen we samen met ouders. We sluiten aan op thuis, met een gezamenlijk doel: de ontwikkeling van kinderen verrijken.

Hieronder lees je hoe we samenwerken en aansluiting zoeken bij de thuissituatie:

- We praten met ouders bij het halen en brengen en letten erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken.
- We bieden ouders aan om een verjaardag of ander feest mee te vieren.
- We laten ouders foto's en filmpjes zien.
- We schrijven nieuwsbrieven over de activiteiten en ontwikkelingen op locatie.
- We plannen één keer per jaar individuele oudergesprekken (mentorgesprek).
- Bij binnenkomst van een baby evalueren we na 3 maanden met ouder(s), naast het jaarlijkse oudergesprek (mentorgesprek).
- We hebben een familiemuur bij sommige thema's.
- We maken graag gebruik van hulp van ouders (we hebben actieve OC leden).
- Ouders en kinderen kunnen zich inschrijven om in de weekenden de konijnen te verzorgen

Opvoeden doen we samen – door groepsmanagement.

In dit deel: gedifferentieerd werken, beredeneerd werken, teamwerk, samen kinderen volgen, naar een volgende groep of naar de basisschool, signaleren van bijzonderheden, pedagogisch beleid evalueren en borgen, en pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar.

Gedifferentieerd werken

Gedifferentieerd werken staat voor onderscheid maken en variëren. Want kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid. Er is ook een overeenkomst: ze zijn allemaal nieuwsgierig. Ze willen graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, spelen we in op onderlinge verschillen en op de nieuwsgierigheid van ieder kind. In de praktijk betekent gedifferentieerd werken dat we aandacht hebben voor alle ontwikkelingsgebieden, voor de eigenheid en het ontwikkelingsniveau van elk kind. Daar laten we onze aanpak op aansluiten.

Aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden (zie bijlage 1)

Met goed groepsmanagement zorgen we in het dagelijkse werk voor een gevarieerd aanbod. Dat aanbod sluit aan op alle ontwikkelingsgebieden. Alle ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en zijn even belangrijk. We weten goed hoe kinderen zich ontwikkelen, en daarom begrijpen we welke variatie er nodig is in onze interactie met kinderen, in de speelleeromgeving en bij de activiteiten en spelimpulsen. Zo blijft de betrokkenheid hoog.

Eigenheid en ontwikkelingsniveau

Door goed te kijken naar kinderen, bieden we passende variatie en keuze in interactie met kinderen, in de speelleeromgeving en bij de activiteiten en spelimpulsen. Zo maken we bijvoorbeeld onderscheid in open-, gesloten, doen- en denk vragen, in de hoeveelheid van keuzes binnen een activiteit en de complexiteit van materialen.

Teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht over de kinderen, binnen en buiten? Daar denken we samen over na. Regelmatig nemen we ruimte voor spelbeschikbaarheid: het rustig kijken naar het spel van kinderen of het meespelen met hun spel. Zo kijken de pedagogisch professionals dagelijks naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Op grond daarvan verdelen ze hun aandacht en taken. In het teamoverleg maken ze daar afspraken over. Tijdens het teamoverleg bekijken ze hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze de taken en rollen de komende periode gaan verdelen.

Samen kinderen volgen

Spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Door bewust te kijken naar wat kinderen bezighoudt – Wat spelen ze? Hoe spelen ze? Wat maken ze, en op welke manier? – leren we de kinderen beter kennen. We volgen hun ontwikkeling ook systematisch. Dat doen we met een (digitaal) kindvolgsysteem. We gebruiken de informatie uit het kindvolgsysteem voor keuzes en aanpassingen voor het individuele kind, de groep of de vestiging. De mentor van het kind bespreekt individuele observaties met de ouders (zie 'Opvoeden doen we samen – met ouders').

Onze vestiging gebruikt dit kindvolgsysteem:

Onze vestiging gebruikt dit kindvolgsysteem: de welbevinden boekjes en de scan formulieren van het pedagogisch kompas, welbevinden en betrokkenheid.

Naar een volgende groep of naar de basisschool

Stroomt een kind door naar een nieuwe groep, dan zorgen we voor een geleidelijke overgang en een doorgaande lijn. We spreken wenmomenten af en de mentor draagt het kind zorgvuldig over aan de collega's van de nieuwe groep. Als een baby geen uitdaging meer vindt in de babygroep – of omgekeerd: als een kind emotioneel nog niet toe is aan een volgende groep – kan het tijdstip van doorstromen wijzigen. Dat gaat altijd in overleg met de ouders. We houden ook rekening met de samenstelling van groepen: de pedagogisch professionals moeten in staat zijn om aandacht te geven aan alle kinderen. Het belang van het kind staat altijd voorop.

Gaat een kind over naar een andere groep of vestiging, dan dragen we de kennis over het kind – vastgelegd in het kindvolgsysteem – over aan de nieuwe groep. Heeft de nieuwe groep een ander LRK-nummer, dan vraagt de mentor toestemming aan de ouders om de informatie over te dragen, middels het formulier 'uitwisselen gegevens ketenpartners'. Is het LRK-nummer hetzelfde, dan hoeven de ouders alleen geïnformeerd te worden (afstemming). Vervolgens neemt de mentor contact op met de mentor van de nieuwe groep. Indien gewenst plannen de oude en nieuwe mentor een persoonlijk gesprek over het kind. Bij voorkeur is daar ook een van de ouders bij.

Gaat een kind starten op de basisschool, dan draagt de mentor het kind zorgvuldig over na toestemming van de ouders. Tijdens de eerste intake op onze vestiging vragen we die toestemming al. Daarnaast stemt de mentor vóór de overdracht met de ouders af welke informatie we de school geven op het overdracht-/doorstroomformulier.

Op onze vestiging gebruiken we voor de overdracht:

De welbevinden, scan formulieren voor de kinderen van 0-4 jaar en een schooloverdrachts formulier voor de kinderen die 4 jaar zijn geworden

Signaleren van bijzonderheden

We observeren en volgen de ontwikkeling van kinderen. Bijzonderheden bespreken we altijd eerst met de ouders. Signaleren we bijzonderheden, dan gaan we te werk volgens de door Wij zijn JONG beschreven in ons beleid rondom passend ondersteuning. Waar nodig schakelen we interne of externe experts in of verwijzen we ouders door naar passende instanties. Zij kunnen duiden wat er aan de hand is en geven advies over het vervolg. Uiteraard gebeurt dat altijd in nauw overleg met de ouders en na hun toestemming. Kortom: we blijven zorgvuldig in contact met de ouders en – na hun toestemming – ook met de externe instanties en de eventuele basisschool. In het team evalueren we de signalering.

Bij vragen over de ontwikkeling en het gedrag van kinderen kunnen we – in overleg en afstemming met de ouders – deze medewerkers of instanties raadplegen:

Pedagogisch coach, Intern begeleider Kinderopvang, Zorgcoördinator KluppluZ, Ambulante medewerker KluppluZ, Ambulante ondersteuning passende kinderopvang, Logopedist, Wijkteam, Consultatiebureau.

Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen

Samen volgen we dagelijks **het welbevinden en de betrokkenheid** van kinderen in samenhang met hun ontwikkeling. Daarbij gebruiken we het kindvolgsysteem. Zitten de kinderen goed in hun vel, zijn ze ontspannen en voelen ze zich veilig? Dan zit het goed met het welbevinden. Doen de kinderen tijdens het spelen en de activiteiten nieuwe ervaringen op? Zijn ze geboeid en gefascineerd door de activiteit? Zit er uitdaging in het spel of activiteit? Dan is ook de betrokkenheid hoog.

In het Pedagogisch Kompas, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG, staat uitvoerig beschreven hoe **welbevinden en betrokkenheid** voor ons de belangrijkste toetsstenen zijn om de ontwikkeling van kinderen te beoordelen. De mate van welbevinden en betrokkenheid daagt ons uit om de pedagogische kwaliteit voortdurend aandacht te geven. Daarbij nemen we steeds de vier pijlers onder de loep om onze aanpak te verbeteren:

Opvoeden doen we samen – Kunnen we onze samenwerking verbeteren? Met ouders, met elkaar en met andere organisaties?

In een rijke uitdagende omgeving – Hoe rijk en uitdagend is ons aanbod?

Met ruimte voor initiatief – Bieden we voldoende keuzevrijheid? Is het dagritme afgestemd op ruimte voor initiatieven van kinderen? Zijn onze activiteiten/spelimpulsen passend en verrijkend?

Altijd in dialoog – Weten we wat kinderen beweegt, wat kinderen bezighoudt en hoe we aansluiten bij hun behoeften en belevingswereld?

Aan welbevinden en betrokkenheid zien we hoe het gaat met een kind én met onze pedagogische kwaliteit. Jaarlijks monitoren en meten we die, zodat we zicht houden op wat we kunnen aanpakken. De jaarlijkse cyclus waarmee we onze pedagogische kwaliteit borgen bestaat uit deze fasen:

- De pedagogische praktijk evalueren.
- Vanuit die evaluatie pedagogische doelen bepalen.
- Werken aan de pedagogische doelen met acties die de vier pijlers versterken (via werkoverleg, coaching en/of scholing/training).
- Het effect van onze aanpak beoordelen door te kijken naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.

Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

In 2026 legt onze vestiging de focus op onderstaande pedagogische doelen. De doelen kunnen enigszins verschillen per team/groep.

- **Altijd in dialoog:**
Voor de babygroepen; gezamenlijkheid kunnen ervaren tussen de basisgroepen: het maken en naleven van afspraken
Voor de peutergroepen: structuur bieden en grenzen stellen; kinderen betrekken bij het maken en naleven van afspraken

- Opvoeden doen we samen: groepsmanagement; we zorgen met elkaar voor een effectieve en efficiënte taakverdeling, we zorgen voor een overzichtelijke speelleeromgeving en we werken aan teamwerk en organisatie
- Rijke uitdagende omgeving; geordend werken zowel in de binnenruimte als de buitenruimte

Wij bereiken de doelen met scholing/training, coaching en teamoverleg.

Opvoeden doen we samen – met andere organisaties.

In dit deel: de doorgaande lijn met het onderwijs en samenwerken met andere organisaties.

Doorgaande lijn met het onderwijs

Hieronder lees je met welke scholen voor basisonderwijs we samenwerken en de manier waarop we dat doen.

Naam basisschool	Samenwerking
Baisschool in Elderveld/ de Laar/Schuytgraaf	Bij toestemming van ouders geven wij een overdracht aan de leerkracht van de kinderen die 4 jaar worden. Aansluiten bij overleggen van een basisschool in Elderveld Om beter zicht te krijgen op elkaars werkwijzen en een goede warme overdracht te kunnen doen van de kinderen die naar de betreffende basisschool doorstromen

Samenwerken met andere organisaties

Onze vestiging werkt samen met:

- KluppluZ
- Logopedie
- Consultatiebureau
- Bibliotheek
- Wijkteam
- Kentalis

In een rijke uitdagende omgeving.

In dit hoofdstuk: diversiteit aan rolmodellen, indeling van de ruimte, inrichting van de hoeken en plekken, geordend materiaal, buitenruimte.

Diversiteit aan rolmodellen

Op onze vestiging zien we de pedagogisch professional als een belangrijk onderdeel van de rijke en uitdagende omgeving. Iedere professional brengt zijn of haar eigenheid, achtergrond, talenten, interesses en ervaringen mee. Deze diversiteit biedt kinderen een breed palet aan rolmodellen uit het dagelijks leven.

Kinderen maken zo kennis met verschillende manieren van denken, doen en kijken naar de wereld. Ze ontdekken dat verschillen er mogen zijn en leren zichzelf en anderen beter begrijpen. Door het inzetten van persoonlijke talenten en interesses—zoals muziek, sport, creativiteit, taal of cultuur—verrijken we het spelaanbod en sluiten we aan bij uiteenlopende interesses van kinderen.

We benutten deze diversiteit bewust, zodat ieder kind zich kan herkennen, zich gezien voelt en tegelijkertijd nieuwe ervaringen opdoet. Zo dragen we bij aan een omgeving waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en hun blik op de wereld wordt verbreed.

Indeling van de ruimte

Onze vestiging heeft een prettige, sfeervolle en rustige uitstraling. Aantrekkelijk en niet te prikkelend. De kleuren zijn bewust gebruikt. En de aankleding van de wanden sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Verder zorgen we voor een goed overzicht en houden we belangrijke looproutes vrij. Zo creëren we een plek waar kinderen, ouders en pedagogisch professionals zich prettig voelen.

De rijke uitdagende omgeving bevat open ruimte en hoeken/plekken die zijn ingericht voor een bepaald spel of activiteit. Voor de baby's is er bijvoorbeeld een plek voor rammelaars, een ruimte om te draaien of te kruipen, en een zachte plek. Voor dreumesen is er bijvoorbeeld een plek om speelgoed vooruit te duwen, of om alles wat in huis gebeurt na te spelen. Dankzij de gevarieerde hoeken en plekken kunnen dreumesen en peuters hun eigen keuzes maken. Waar wil ik gaan spelen? Wat zal ik daar spelen? Met wie wil ik spelen?

De plekken zijn afgebakend met bijvoorbeeld kasten, speelschermen, matten of tape. Dat zorgt voor duidelijkheid en concentratie. Er is ruimte voor rustig en meer actief spel, voor individueel spel en spelen in kleine groepjes en om met z'n allen te zingen. Elk kind heeft iets eigens in de ruimte, zoals een eigen vakje, kapstok, stoel of foto.

De verdeling van de speelhoeken en -ruimtes past bij de leeftijdsgroep van de kinderen. Ook de toiletruimtes bieden de mate van privacy en zelfstandigheid die bij de leeftijd past.

Inrichting van de hoeken en plekken

We zoeken, soms samen met de kinderen, naar gevarieerde materialen voor in de speelruimtes. Alle kinderen kunnen in de hoeken iets van hun niveau vinden en hebben voldoende keuze. Kinderen kunnen naast of met elkaar bezig zijn met voldoende materialen. Het materiaal wordt regelmatig aangevuld en afgewisseld. Verder zijn er in elke groep materialen en illustraties te vinden waarop verschillende culturen en rollen zichtbaar zijn. Daarnaast liggen er veilige echte materialen die passen bij de leeftijd—zoals pollepels, mutsen of een vaatdoekje—en open materiaal waar kinderen zelf betekenis aan

kunnen geven zoals dozen, takken of lege melkpakken. Veilige echte en open materialen bieden extra kansen voor verdiepend spel.

Geordend materiaal

De materialen zijn overzichtelijk geplaatst en zo nodig gelabeld. Die ordening helpt onszelf, maar is ook belangrijk voor het spel van kinderen. Ze kunnen het materiaal vinden en gemakkelijk opbergen. Ook voor ouders is het handig om snel een goed overzicht te hebben. Soms bewaren kinderen gemaakte spullen een tijdje, bijvoorbeeld om er de volgende keer mee verder te gaan of om iets tentoon te stellen. Ook daar reserveren we een plek voor.

Buitenruimte

We streven naar een uitnodigende buitenspeelplaats. Buiten hebben kinderen andere spelmogelijkheden en ze doen er belangrijke ervaringen op. We leggen de nadruk op bewegen en motoriek. Buiten kunnen kinderen rennen, met de bal spelen, fietsen, met zand spelen en van alles in de natuur ontdekken. Ook buiten is er een zichtbare verdeling van de ruimte. We zorgen voor een veilige, gevarieerde ondergrond die past bij het spel – bijvoorbeeld gras, steen, zand of een ondergrond met een klein niveauverschil. Ook zorgen we voor gevarieerde buitenmaterialen die gemakkelijk te vinden en op te ruimen zijn. Elke dag willen we buiten zijn.

Met ruimte voor initiatief.

In dit hoofdstuk: een vast maar flexibel dagritme, overgangen in het dagritme, belangrijke onderdelen in het dagritme.

Een vast maar flexibel dagritme

Een dagritme of dagindeling is een vaste volgorde van dagelijkse gebeurtenissen. De dag is ingedeeld in herkenbare periodes met vaste onderdelen. Maar het dagritme is ook flexibel: wat de kinderen doen, staat niet tot in detail vast. Elke dag hebben ze bijvoorbeeld de ruimte om vrij te spelen. Het vrij spelen wordt afgewisseld met begeleide of geleide activiteiten/spelimpulsen. Bij vrij spelen ligt het initiatief geheel bij het kind, bij een begeleide activiteit/spelimpuls doen pedagogisch medewerkers met het kind mee, en bij geleide activiteiten/spelimpulsen ligt het initiatief bij ons. Met het dagritme zorgen we voor een balans tussen herhalen en nieuwe ervaringen opdoen. Bij de geleide activiteiten letten we op een goede afwisseling tussen de ontwikkelingsgebieden. En we blijven kinderen de ruimte bieden voor eigen initiatieven.

Onze globale dagindeling ziet er zo uit:

- 09.00 uur: fruit eten, tafel/kring moment
- 10.00 uur: vrij spel/(be)geleid spel/buiten spelen
- 11.30 uur: lunch
- 12.30-15.00 uur: rustmoment/vrij spel/(be)geleid spel
- 14.00 uur: tussendoortje
- 15.00 uur: groenten eten
- 15.30 uur: vrij spel/(be)geleid spel/buitenspelen
- 16.30: eerste kinderen worden opgehaald

Baby's en dreumesen

Het dagritme voor de jongste baby's is in de eerste maanden individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het groepsdagritme. Vaak geldt ook voor dreumesen nog dat het dagritme per kind een beetje wordt aangepast (een kind zit bijvoorbeeld iets korter in de kring, gaat iets eerder slapen, of gaat van tafel als het klaar is met eten).

Overgangen in het dagritme

Overgangen van het ene naar het andere onderdeel zijn snel prikkelrijk voor kinderen. Om overgangen soepel te laten verlopen, gebruiken we aantrekkelijke rituelen. Daardoor blijven de kinderen betrokken bezig en behouden de pedagogisch professionals het overzicht. Elke overgang vraagt een eigen ritueel en vorm van samenwerken.

Belangrijke onderdelen in het dagritme

De hele dag zijn er kansen om met kinderen in gesprek te gaan, met ze te spelen, samen te genieten en de ontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Vaak doen ontwikkelkansen zich spontaan voor. Die kansen grijpen we terwijl we naar de kinderen kijken, aansluiten bij hun spel en met ze praten. We creëren ook zelf kansen door bewust activiteiten of spelimpulsen aan te bieden. Natuurlijk blijven we ook tijdens die geplande momenten goed kijken, aansluiten en praten met de kinderen. Op die manier doen zich ontwikkelkansen voor tijdens alle onderdelen van ons dagritme. Hieronder volgt een korte uitleg over de belangrijkste onderdelen.

Vrij spel

Tijdens vrij spel kiezen de kinderen zelf waarmee, waar en met wie ze aan de slag gaan. Waar nodig verhogen de pedagogisch professionals de betrokkenheid, lokken ze een volgende ontwikkelingsstap uit, of helpen ze bij het kiezen.

Gedurende de ochtend en middag is er genoeg ruimte om vrij te spelen.

Grote groep

De term 'grote groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals samen met alle kinderen bewust gezamenlijkheid creëren. Bijvoorbeeld door samen te zingen, verhalen te vertellen, feestjes te vieren of rituelen uit te voeren. Daardoor groeit het gevoel dat we een groep zijn, bij elkaar horen en van elkaars gezelschap genieten. Tijdens de gezamenlijke activiteit blijft er ruimte voor eigen initiatieven van kinderen. Elke dag is er een moment voor de 'grote groep'.

Kleine groep

De term 'kleine groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals bewust met een kleine groep kinderen een activiteit doen, een spelimpuls uitlokken of samenwerken. Tijdens een kleine groepsactiviteit is er veel ruimte om in te gaan op initiatieven van kinderen en om die met elkaar te delen. Pedagogisch professionals stellen de kleine groepjes regelmatig doelgericht samen. Een groepje bestaat dan bijvoorbeeld uit de oudste of de jongste kinderen, of uit kinderen die aan de slag gaan met taalontwikkeling. Soms doen alle kinderen dezelfde activiteit, in wisselende kleine groepjes. In de 'kleine groep' is er veel ruimte voor uitwisseling en aandacht voor alle kinderen. Elke dag zijn er kleine groepen waarin kinderen spelen en ontdekken.

Eten en drinken

Elke ochtend of middag zijn er groepsmomenten waarop de kinderen samen eten en drinken. De pedagogisch professionals zorgen voor een veilig, gezellig en rustig moment. We zien de eetmomenten als een belangrijke sociale activiteit en vinden sfeer en een gezellige aankleding belangrijk. De pedagogisch professionals laten kinderen kennismaken met een gevarieerd aanbod aan smaken en texturen. Dit doen zij ontwikkelingsadequaat en in overleg met ouders. Benieuwd naar ons voedingsbeleid? Dit ligt ter inzage op onze vestiging.

Verzorgingsmoment

Verzorgingsmomenten zijn regelmatig terugkerende momenten, vaak een-op-een. Pedagogisch professionals zorgen voor aandachtige, respectvolle en rustige momenten.

Slapen

Slapen is een moment om tot rust te komen en weer op te laden. De pedagogisch professionals houden, in overleg met ouders, rekening met het slaapritme en de slaapbehoefte van kinderen.

Het slaapritme van de jongste baby's is in de eerste maanden nog individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het slaapritme van de groep. Het ene kind heeft meer moeite met in slaap komen dan het andere. Om de overgang naar het slaapmoment soepel te laten verlopen, gebruiken de pedagogisch professionals herkenbare rituelen. Naarmate kinderen dit kunnen, doen zij steeds meer zelf zoals omkleden, knuffeldoek pakken, in bed gaan liggen, enzovoort. Benieuwd naar ons protocol veilig slapen? Dit ligt ter inzage op onze vestiging.

Buitenspelen

Bewegen en buiten zijn is heel belangrijk voor kinderen. Buiten kunnen ze veel ervaringen opdoen. Wij laten de kinderen elke dag buitenspelen.

Altijd in dialoog.

In dialoog zijn betekent dat er interactie is tussen pedagogisch professionals en kinderen – en tussen kinderen en volwassenen onderling. De pedagogische wetenschappen onderscheiden zes interactievaardigheden. Onze pedagogisch professionals zetten die vaardigheden dagelijks in, zodat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen en zich bij ons kunnen ontwikkelen.

De zes interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven

- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit is reageren op wat kinderen willen, denken en voelen – door oog te hebben voor signalen, non-verbaal en verbaal, en door een kind aan te voelen. Het gaat over geborgenheid bieden, een vertrouwensrelatie aangaan en kinderen erbij laten horen in een positieve groepssfeer. Voorbeelden daarvan zijn luisteren, de aai over de bol, het oogcontact, de knipoog, interesse en nieuwsgierig zijn naar het kind. Ook gaat het bij sensitieve responsiviteit over aanmoedigen en bevestigen: kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken. Voorbeelden daarvan zijn belangstelling tonen, betrokken zijn bij wat het kind doet, steun bieden bij moeilijke momenten en enthousiasme van het kind delen.

Respect voor autonomie

Respect voor autonomie is kinderen de ruimte geven om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen. Respect voor autonomie is ook: kinderen de kans geven vanuit eigen interesses bezig te zijn en keuzes te maken, zelf te experimenteren en ontdekkingen te doen. Als pedagogisch professionals lokken we ideeën en initiatieven uit, betrekken we kinderen bij het bepalen van regels en afspraken, en hebben we reële verwachtingen. Kinderen voelen het wanneer ze serieus worden genomen. Dan ontwikkelen ze eigenwaarde en kunnen ze zich betrokken voelen bij de groep, het spel en de activiteiten.

Structuur bieden en leidinggeven

Door structuur te bieden orden je de wereld om kinderen heen. Alle kinderen hebben daar behoefte aan. Structuur geeft ze het houvast dat ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag gaan. Voorbeelden daarvan zijn een overzichtelijke speelleeromgeving, een begrijpelijke dagindeling, een beperkt aantal consequente en duidelijke regels die uitgelegd worden aan kinderen, voorspelbaar en duidelijk gedrag van pedagogisch professionals en thematisch werken. Structuur bieden en leidinggeven lijkt het tegenovergestelde van respect voor autonomie, maar ze vullen elkaar aan als ze in evenwicht zijn. Voor elke (leeftijds)groep en voor elk kind ligt dat evenwicht weer anders.

Kinderen zijn volop in ontwikkeling. Op jonge leeftijd zijn ze nog aan het ontdekken wat het effect is van hun gedrag, wat wel en niet werkt, en wat sociaal geaccepteerd is. In deze belangrijke fase spelen pedagogisch professionals een cruciale rol. We begeleiden kinderen in hun groei en helpen hen begrijpen hoe ze met zichzelf, anderen en hun omgeving kunnen omgaan.

Voor kinderen is het essentieel dat ze zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn – met al hun emoties, gedachten en gedragingen. Dit geldt ook op momenten dat ze boos zijn, druk gedrag vertonen of zich juist terugtrekken. We benaderen elk kind met de overtuiging dat er altijd een bedoeling achter hun gedrag zit. Ook als dat gedrag op het eerste gezicht niet effectief of gewenst lijkt, proberen we te begrijpen wat het kind ons wil vertellen.

Ongewenst gedrag kan vele oorzaken hebben. Soms weet een kind simpelweg niet dat iets niet mag. In andere gevallen is het kind van slag door een gebeurtenis, heeft het meer uitdaging nodig, of is het temperamentvol van aard. Ook kan het gedrag passen bij een bepaalde ontwikkelingsfase. In dat geval zien we het als een noodzakelijke stap in het proces waarin het kind leert omgaan met algemeen aanvaarde waarden en normen.

Om kinderen hierin op een zorgvuldige en consistente manier te begeleiden, hebben we afspraken vastgelegd in het protocol *'Grensverkenkend en grensoverschrijdend gedrag vanuit kinderen'*. Dit protocol beschrijft hoe wij als team omgaan met gedrag dat de grenzen van anderen of henzelf overschrijdt, en hoe we kinderen helpen om hiervan te leren. Het protocol ligt ter inzage op onze vestiging en is voor iedereen toegankelijk.

Praten en uitleggen

Bij deze interactievaardigheid gaat het over de taal die pedagogisch professionals gebruiken als ze kinderen begeleiden én over de manier waarop we taalvaardigheid van kinderen stimuleren. Belangrijk bij praten en uitleggen is dat kinderen de ruimte krijgen voor echte (non-)verbale gesprekken, waarbij we het kind volgen en een rijke (non-)verbale omgeving zijn. Want kinderen leren taal door wat ze in hun omgeving horen.

Contactinitiatieven

Alle kinderen zoeken regelmatig contact met (non-)verbale gedragingen. Die grote en kleine signalen vangen we zo vaak mogelijk op, zodat kinderen zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen krijgen. Door kinderen vaker te zien, leren we hun contactinitiatieven kennen. Ook pedagogisch professionals nemen initiatieven tot contact. We vragen bijvoorbeeld aandacht voor een activiteit/spelimpuls of gebeurtenis, we betrekken de kinderen daarbij, of we beginnen gewoon een gezellig praatje.

Gesprekken

De balans tussen een-op-een gesprekken, kleine groepsgesprekken en gesprekken met de hele groep laten we aansluiten op de leeftijd. De onderlinge omgang is gebaseerd op plezier, aandacht, oprechte interesse, begrip, respect en duidelijkheid. Nederlands is de voertaal, maar in sommige werksituaties kan een pedagogisch professional een andere taal gebruiken in het belang van het kind. We creëren een positieve communicatieve sfeer door regelmatige beurtwisselingen – zowel een-op-een als in groepssituaties. Soms bouwen we gesprekken uit en doen we een beroep op het denkvermogen van kinderen. In een groepssituatie proberen we iedereen te betrekken bij wat er gebeurt. Wordt het gesprek afgesloten, dan laten we dat duidelijk weten. Ook kinderen geven (non-)verbaal aan wanneer het contact voor hen is afgelopen. Het is belangrijk voor kinderen dat wij dat zichtbaar opmerken.

Ontwikkeling stimuleren

De interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren' zetten we in tijdens allerlei situaties en activiteiten. Kinderen zijn van zichzelf al nieuwsgierige ontdekkers en onderzoekers, maar we stimuleren hun spelenderwijze ontwikkeling ook gericht. Daardoor kunnen ze extra stappen zetten en doen ze in alle ontwikkelingsgebieden ervaringen op, passend bij hun eigen tempo, interesses en mogelijkheden. In allerlei spelsituaties en activiteiten zien we volop didactische mogelijkheden. Per kind en per situatie kiezen we wat we doen: intenties en plannen van kinderen verwoorden of helpen uitvoeren, nieuwe materialen aanreiken bij een vertrouwd spel, een nieuw idee inbrengen bij een bestaand spel, open vragen stellen, samen oplossingen zoeken, indrukken verwerken, kinderen bij elkaar betrekken, meespelen, het spel voordoen, voorbeelden geven, instructie geven en nog veel meer. We helpen kinderen ook als ze iets nog niet helemaal alleen kunnen of durven. Kortom: we stimuleren de ontwikkeling op alle mogelijke manieren.

Begeleiden van onderlinge interacties

Met deze interactievaardigheid sluiten we het hoofdstuk af. Als pedagogisch professionals begeleiden we de onderlinge interacties van kinderen en het groepsproces. Dat doen we met begrip, respect, interesse en duidelijkheid. Kinderen leren volop van elkaar, ze vullen elkaar aan en ze hebben plezier in samenzijn en erbij horen. We zetten ons in voor een groepssfeer waarbij ieder kind zichzelf kan zijn en mee kan doen. We praten over diverse onderwerpen en we zijn nieuwsgierig naar verschillende ideeën en meningen. Verder creëren we gezamenlijkheid door bijvoorbeeld feestjes te vieren, rituelen uit te voeren, (groeps)herinneringen te koesteren met foto's en verhalen, vriendschappen te zien en te waarderen. Zelf laten we goed voorbeeldgedrag zien. Waar het kan, laten we kinderen meedenken en beslissen. Door

kinderen vaak te laten werken in kleine groepen (bijvoorbeeld bij activiteiten, eten en drinken), geven we kinderen de kans om elkaar goed te leren kennen.

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

In dit hoofdstuk: extra aspecten van het pedagogisch beleid, conform de eisen in de Wet Kinderopvang.

Extra opvang afnemen

Ouders hebben bij ons de mogelijkheid voor het afnemen van extra opvang.

Kinderen komen meestal op vaste dagen naar de dagopvang. Dat is belangrijk voor de stabiliteit van de groepen, het veilige en vertrouwde gevoel van de kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit. Soms kan het voorkomen dat ouders extra opvang nodig hebben. Het toekennen van extra opvang is afhankelijk van hoeveel plaats er is op de groep. Extra opvang vraagt een ouder aan via het ouderportaal.

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Volgens de Wet Kinderopvang moet er per vestiging vijftig uur per jaar beschikbaar zijn voor pedagogisch beleid en tien uur per fte voor coaching. De pedagogisch beleidsuren zijn bestemd voor de totstandkoming en uitvoering van beleidsvoornemens (zie pedagogische kwaliteit, onze focus voor dit jaar). De coachinguren worden ingezet om pedagogisch professionals te coachen bij hun werkzaamheden.

Bovenstaande uren hebben we als volgt verdeeld, waarbij alle medewerkers (inclusief flexmedewerkers en invallers) minimaal eenmaal per jaar coaching ontvangen. De uren zijn vastgesteld op peildatum 1 januari.

Vormgeving pedagogische beleidsvoornemens	50 uur (per LRK) per jaar door VM
Vormgeving coaching van medewerkers	10 uur per fte (170) totaal door pedagogisch coach

Coaches verdelen hun uren over bijvoorbeeld werkoverleg, kind-besprekingen, inspiratiebijeenkomsten, samen formuleren van pedagogische doelen, evaluatie van pedagogische doelen en coaching on the job met teams. Coaches en managers streven gezamenlijk naar een zo efficiënt mogelijke inzet.

Bijlage 1.

De ontwikkelingsgebieden op een rij

Binnen onze organisatie ondersteunen pedagogisch professionals kinderen in hun ontwikkeling op acht samenhangende ontwikkelingsgebieden. Zij creëren doelbewust een rijke leeromgeving waarin kinderen elk ontwikkelgebied op verschillende manieren kunnen ervaren. De professionals sluiten aan bij het ontwikkelingsniveau van ieder kind en zorgen voor een professionele balans tussen begeleiders, stimuleren en ruimte geven. Zij observeren wat een kind al kan en bieden daarop aansluitend passende uitdagingen, zodat kinderen een brede variatie aan ervaringen opdoen en nieuwe kennis en vaardigheden ontwikkelen.

1. De sociaal-emotionele ontwikkeling.

Pedagogisch professionals zorgen allereerst voor een veilig en vertrouwde omgeving waarin kinderen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen. Vanuit deze basis ontwikkelen kinderen vertrouwen in zichzelf en in anderen. Vertrouwen in zichzelf stimuleert nieuwsgierigheid en de wil om te ontdekken en te onderzoeken. Vertrouwen in de ander zorgt ervoor dat kinderen durven te leunen op anderen wanneer dat nodig is en troost en aanmoediging kunnen ontvangen. Vanuit vertrouwen ontwikkelen zij veerkracht, leren ze omgaan met zichzelf en met anderen en geven ze verder vorm aan hun identiteit. Pedagogisch professionals begeleiden kinderen in sociale interacties door samen spelen te ondersteunen, beurtwisseling te benoemen en kinderen te helpen bij het maken en nakomen van onderlinge afspraken. Bij conflicten helpen zij kinderen om gevoelens te verwoorden, naar elkaar te luisteren en samen oplossingen te bedenken. Daarnaast bieden zij kinderen een breed scala aan sociaal-emotionele ervaringen, zoals samen plezier maken, samenwerken en het omgaan met succes en teleurstelling. Ook stimuleren zij kinderen om empathie te ontwikkelen door aandacht te hebben voor de gevoelens van zichzelf en anderen.

2. De motorische ontwikkeling

Pedagogisch professionals bieden dagelijks gevarieerde bewegingsactiviteiten aan, zowel binnen als buiten. Zij richten de omgeving zo in dat de kinderen worden uitgedaagd om te bewegen, te ontdekken en hun lichaam te leren beheersen, van grote bewegingen tot kleine precieze handelingen. Voor de grove motoriek stimuleren zij materialen en activiteiten aan zoals klimmen, rennen, fietsen, dansen en balspelen. Voor de kleine motoriek bieden zij materialen en activiteiten aan waarmee kinderen kunnen oefenen, zoals strepen zetten met een kwast, een autootje laten rijden, een trein aan elkaar koppelen, bouwen met kleine materialen, schrijven, fluiten, puzzelen, rijgen, scheuren, knippen, vouwen en tekenen. Ook de dagelijkse handelingen bieden ruime kansen om de ontwikkeling van de kleine motoriek te stimuleren, bijvoorbeeld door kinderen te laten oefenen met ritsen en knopen sluiten en veters strikken. Zo doen kinderen een brede variatie aan ervaringen op en ontwikkelen zij steeds meer controle en precisie in hun bewegingen.

3. De taalontwikkeling

Pedagogisch professionals creëren bewust een taalrijke omgeving waarin kinderen gedurende de dag op verschillende manieren met taal in aanraking komen. Zij benutten dagelijkse situaties om taal te geven aan wat kinderen zien, doen, voelen en ervaren, en sluiten daarbij aan bij het taalbegrip van kinderen. Tegelijkertijd nodigen zij kinderen uit door in gesprek te gaan, vragen te stellen en ruimte te geven om te vertellen, te reageren en eigen woorden te gebruiken.

Pedagogisch professionals bieden een breed en gevarieerd taalaanbod, onder andere door voorlezen, zingen, rijmen, gesprekjes voeren en rollenspel. Zij koppelen woorden aan concrete ervaringen en stimuleren kinderen om taal te gebruiken in verschillende situaties, zoals spel, dagelijkse routines en gezamenlijke activiteiten. Hierdoor leren kinderen taal steeds beter begrijpen en gebruiken voor uiteenlopende doelen, zoals iets vertellen, vragen stellen of uitleg geven. De pedagogisch professionals stemmen hun taalaanbod af op wat een kind nodig heeft en geven kinderen de ruimte om te oefenen, waarbij plezier in communicatie centraal staat. Zo doen kinderen een brede variatie aan taalervaringen op en ontwikkelen zij stap voor stap hun woordenschat, taalbegrip en communicatieve vaardigheden.

4. De rekenontwikkeling

Pedagogisch professionals verweven rekenprikkels in het dagelijks handelen en spel. Zij stimuleren kinderen om te tellen, vergelijken, meten en patronen ontdekken, en sluiten daarbij aan bij het ontwikkelingsniveau van ieder kind. Van 'daar pas ik wel tussen' naar het meten van hoogte, breedte en diepte. Van het rekenen houden met één eigenschap tegelijk naar het combineren van eerdere eigenschappen. Van willekeurig tellen naar het begrijpen van getallen en bewerkingen. Van het

stapelen van blokken naar bouwen vanuit een plan of idee. En van zintuiglijke ervaringen zoals zacht, hard, nat of droog naar het onderscheiden van vormen, structuren en hoeveelheden.

Daarnaast bieden zij gevarieerde materialen en activiteiten aan waarmee kinderen kunnen sorteren, ordenen, bouwen en experimenteren met ruimte en hoeveelheid. Ook benutten zij dagelijkse situaties, zoals tafeldekken of opruimen, om rekenvaardigheden betekenisvol te maken.

Door deze rijke variatie aan ervaringen met getallen, vormen, tijd en ruimte ontwikkelen kinderen spelenderwijs inzicht in de wiskundige wereld om hen heen.

5. De creatieve en expressieve ontwikkeling

Pedagogisch professionals stimuleren kinderen om hun creativiteit op uiteenlopende manieren te uiten. Zij bieden een rijk aanbod aan creatieve materialen en activiteiten, zoals muziek, dans, beeldende vorming en rollenspel. Daarnaast begeleiden zij kinderen in het bedenken van creatieve oplossingen, het zien van nieuwe verbanden, het inschatten van risico's en het leren zien van fouten als leermogelijkheden.

Zij moedigen kinderen aan om met al hun zintuigen te experimenteren met materialen, klanken, kleuren, ritmes, bewegingen en ideeën. Door al doende te ervaren ontdekken kinderen hoe zij met kleur, lijn, vorm, ritmes, bewegingen en ideeën. De nadruk ligt hierbij op het proces, het onderzoeken en de beleving. Het eindresultaat ligt niet vast.

Kinderen krijgen de ruimte om hun gevoelens, ideeën en ervaringen vorm te geven in hun spel en creaties. Zo ontdekken zij verschillende manieren van expressie en ontwikkelen zij hun creativiteit vanuit eigen initiatief en betrokkenheid.

6. De morele ontwikkeling

Pedagogisch professionals zorgen allereerst voor een omgeving waarin kinderen ervaren dat zij erbij horen en gewaardeerd worden om wie zij zijn. Vanuit deze veiligheid en verbondenheid ontwikkelen kinderen een gevoel voor goed en kwaad en leren zij nadenken over wat mag en wat niet mag, en waarom.

Zij begeleiden kinderen in het ontwikkelen van normen en waarden in de dagelijkse praktijk.

Door kinderen te stimuleren om rekening te houden met anderen en verschillen tussen mensen te herkennen en te respecteren. Daarbij maken zij zichtbaar dat iedereen zichzelf mag zijn: als ik mag zijn wie ik ben, mag jij zijn wie jij bent. Dit doen zij onder andere door situaties samen te bespreken en kinderen actief te betrekken bij het vinden van oplossingen.

Pedagogisch professionals helpen kinderen te ontdekken dat hun gedrag invloed heeft op anderen. Stap voor stap ontwikkelen kinderen het vermogen om zich te verplaatsen in de gevoelens, gedachten en situaties van anderen. Zij leren empathie tonen en verbondenheid ervaren. Kinderen oefenen met sociale regels en normen, zoals eerlijkheid, rechtvaardigheid, verantwoordelijkheid en zorgen voor elkaar. Zij doen ervaringen op met het maken van keuzes, samenwerken en het oplossen van conflicten. Zo ontwikkelen kinderen inzicht in wat het betekent om samen te leven en geven zij verder vorm aan hun kijk op zichzelf, de ander en de wereld.

7. De cognitieve ontwikkeling

Pedagogisch professionals stimuleren de cognitieve ontwikkeling door een rijke en onderzoekende leeromgeving te creëren waarin kinderen worden uitgedaagd om te doen, te ervaren, te ontdekken. Zij moedigen kinderen aan om zelfstandig en samen met anderen te spelen, te onderzoeken en oplossingen te bedenken. De pedagogisch professionals sluiten aan bij de ontwikkelingsfase van het kind en begeleiden de ontwikkeling van willekeurig handelen naar steeds meer doel- en

resultaatgericht handelen. Naarmate kinderen ouder worden, ondersteunen de professionals hen in leggen van verbanden, logisch naden en het steeds gericht zoeken naar kennis en oplossingen. Daarbij stimuleren zij kinderen om situaties vanuit verschillende perspectieven te bekijken.

Pedagogisch professionals bieden kinderen een breed scala aan ervaringen. Zij stimuleren kinderen om te ontdekken hoe de wereld werkt, door te experimenteren, vragen te stellen en samen te onderzoeken wat er gebeurt in verschillende situaties. Bijvoorbeeld: wat gebeurt er als je water op papier giet, of hoe een bal zal rollen afhankelijk van de ondergrond en kracht. Kinderen leren hierdoor oorzaak en gevolg herkennen en de effecten van hun handelen voorspellen. Daarnaast leren zij kinderen ontdekken hoe dingen werken, hoe zij iets kunnen maken of veranderen en hoe zij informatie kunnen gebruiken om tot nieuwe inzichten te komen. Ook laten zij kinderen kennismaken met verschillende materialen, verschijnselen en toepassingen, waaronder technologie en digitalisering. Zo doen kinderen een brede variatie aan ervaringen op en ontwikkelen zij stap voor stap hun kennis, denkvermogen en inzicht in de wereld om hen heen.

8. Zelfsturing en ondernemingszin

Pedagogisch professionals geven kinderen de ruimte om zelf keuzes te maken en initiatieven te nemen. Zij stimuleren kinderen om eigen ideeën te volgen en ondersteunen hen bij het uitvoeren daarvan. Zij sluiten aan bij de ontwikkelingsfase van het kind en begeleiden de ontwikkeling van willekeurig

exploreren van de omgeving naar bewust keuzes maken in spel en activiteiten. Daarbij ondersteunen zij kinderen bij het stellen van vragen, het maken van plannen en het reflecteren op hun ervaringen.

Pedagogisch professionals bieden kinderen de ruimte om te ontdekken dat fouten maken erbij hoort en dat zij met creativiteit en doorzettingsvermogen nieuwe oplossingen kunnen vinden. Zij moedigen kinderen aan om door te zetten, ook wanneer iets moeilijk is.

Door kinderen een brede variatie aan ervaringen te bieden met keuzes maken, samenwerken en het omgaan met uitdagingen, ontwikkelen zij zelfstandigheid, veerkracht en ondernemingszin.

Bijlage 2.

Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

De ingevulde formulieren uit deze bijlage zijn een integraal onderdeel van dit pedagogisch werkplan.

- Formulier overzicht beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers
- Formulier akkoordverklaring opvang in een 2^e stamgroep in de dagopvang
- Formulier Mentorschap (of digitaal via Konnect)
- Formulier beschrijving rollen pedagogisch beleidsadviseur, beleidsmedewerker en pedagogisch coach
- Formulier overzicht jaarlijkse coaching en opleiding
- Formulier adviesaanvraag OC pedagogisch werkplan
- Jaarkalender P&K Vestigingen

Bijlage 3.

Begrippenlijst

VE

VE staat voor Voorschoolse Educatie en is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool.

LRK-nummer

Unieke registratienummer voor iedere kinderopvangvestiging. Dit nummer is opgenomen in het Landelijke Register Kinderopvang.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal kinderen in de groep.

Bijlage 4.

Gebruikte literatuur

Boonstra, M. & IJ. Jepma (2016). *Lerenderwijs. Samenwerken aan pedagogische kwaliteit in de kinderopvang*, Springer Media B.V.

Fukkink, R., redactie (2017). *Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*. BKK. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

GGD GHOR Nederland & Nederlands Jeugdinstituut (NJI), *Veldinstrument observatie pedagogische praktijk kindercentra en peuterspeelzalen december*, 2014 Utrecht.

Hoex, J., (2010). *Een solide basis voor positief jeugdbeleid*. Nederlands Jeugdinstituut.

ISSA, VBJK, Mutant (2016) *Europees kader voor kwaliteit (*Nederlandse samenvatting)* - European Quality Framework ECEC/ EQF.

Keulen, van, A., Leseman, P., Wanningen, K. & Kool, C. (2015). *Kwaliteitskader voor educatie van het jonge kind*. Nuvoorlater.nl

Keulen, A. van & E. Singer (2012), *Samen verschillend. Pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Laevers, F., Silkens, K., & Declercq, B. (2020). *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang*. Lannoo.

Laevers, F., Buyse, E., Daems, M. Declercq, B. (2016). *Welbevinden en Betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang* (Uitgave kennisdossier kinderopvang BKK). Utrecht: BKK.

Landelijk Pedagogenplatform Kindercentra (2017). *Bouwstenen voor een pedagogisch kwaliteitskader Kinderopvang*.

Leseman, P., Veen, A. redactie (2016). *Ontwikkeling van kinderen en relatie met kwaliteit voorschoolse instellingen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Kohnstamm Instituut.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2009). *De NCKO kwaliteitsmonitor*. SWP.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2012). *De kwaliteitsmonitor BSO*. SWP Amsterdam.

Riksen -Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Vossiuspers AUP, Amsterdam.

Schreuder, L., M. Boogaard, R. Fukkink & J. Hoex (2011), *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Singer, E., & De Haan, D. (2021)). *Speels, liefdevol en vakkundig*. SWP.

Singer, E. & L. Kleerekoper (2009), *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*. Elsevier gezondheidszorg, Maarssen.

Singer, E., Van Keulen, A., Saiz, A. B., & Roetman, A. (2012). *Samen verschillend*. Reed Business Education.

Strik, A., Schoemaker, J., (2018) *Interactievaardigheden. Een kindvolgende benadering*. Bon Stafleu van Loghum, Houten.

